

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

Ιστορική εξέλιξη

- Η δημοσιονομική διαχείριση είναι συνώνυμη της εξουσίας
 - ♦ πολεμικές ανάγκες
 - ♦ έκτακτη φορολόγηση
 - ♦ κεφαλικοί φόροι
- Δημοκρατική νομιμοποίηση της δημοσιονομικής διαχείρισης
 - ♦ Παραχώρηση μονάρχη: Συμμετοχή λαού στον καθορισμό των εσόδων μέσω αντιπροσώπων – αργότερα και έξοδα
- Η εξέλιξη του δημοσιονομικού δικαίου παράλληλη με την εξέλιξη των κοινοβουλευτικών θεσμών

Ιστορική εξέλιξη

- Αγγλία:
 - ♦ Magna Carta Libertatum (1215): πρώτος καταστατικός χάρτης - μη επιβολή φορολογίας χωρίς συγκατάθεση κοινοβουλίου
 - ♦ 1625: Κάρολος ο Α΄ – παραβλέπει τους περιορισμούς – επιβάλλει φόρους και δημεύσεις
 - ♦ Petition of Rights (1628): Αίτημα δύο Βουλών επικυρώνεται από μονάρχη – υπόσχεση να αυτοπεριορισθεί και να σέβεται το νομοθετικό σώμα
 - ♦ Bill of Rights (1689) – εξουσιοδότηση όχι μόνο για έσοδα, αλλά και για δαπάνες
- Γαλλία
 - ♦ Χωρίς ρητή πρόβλεψη σε κανόνα δικαίου συνταγματικού επιπέδου - de facto πρακτική έγκρισης δημοσίων εσόδων από τη Συνέλευση των Γενικών Τάξεων
 - ♦ Διακήρυξη Δικαιωμάτων 1789 – άρθρο 14

Ιστορική εξέλιξη

- Ελλάδα
 - ♦ Επαναστατικά Συντάγματα:
 - αρχή της νομιμότητας του φόρου
 - αρμοδιότητα νομοθετικού σώματος για λήψη απόφασης σχετικά με έσοδα/έξοδα και για επιθεώρηση απολογισμού
 - ♦ Νόμος Δημοσίου Λογιστικού: ΣΙΒ' του 1852 (μέχρι 1969)
 - ♦ Κώδικας περί Δημοσίου Λογιστικού (ΝΔ 321/1969)
 - ♦ ΝΔ 496/1974 Περί λογιστικού των ΝΠΔΔ
 - ♦ Σ 1975/1986/2001/2008/2019
 - ♦ Ν.2362/1995 περί Δημοσίου Λογιστικού
 - ♦ Ν.3871/2010 «Δημοσιονομική Διαχείριση και Ευθύνη»
 - ♦ Ν.4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και πειθαρχίας – Οδ. 2011/85/ΕΕ – Δημόσιο λογιστικό κ.ά.δ.»
 - ♦ Ν. 4820/2021 (Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου)

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

- Γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου
- Γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου
- Γενικές αρχές δημοσιονομικού σχεδιασμού
- Γενικές αρχές κατάρτισης των Προϋπολογισμών
 - ◆ Γενικές αρχές κατάρτισης του Κρατικού Προϋπολογισμού
 - ◆ Αρχές κατάρτισης προϋπολογισμών των Ν.Π.Δ.Δ.

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

Γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου

- Τεκμήριο νομιμότητας
- Αρχή της ισότητας
- Αρχή της νομιμότητας
- Αρχή της χρηστής διοίκησης
- Αρχή της αναλογικότητας
- Το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης
- Αρχή της αμεροληψίας της διοίκησης
- Αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του ιδιώτη

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

Γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου

- Κατοχυρώνονται στο άρθρο 33 ΝΔΛ
- Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης
 - ♦ Αρχή της οικονομικότητας
 - ♦ αρχή της αποδοτικότητας
 - ♦ αρχή της αποτελεσματικότητας
- Αρχή της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας
- Αρχή της διαφάνειας
- Αρχή της ειλικρίνειας

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

Γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου

- Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης (principle of sound financial management)

«Η διαχείριση της περιουσίας και των υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, που περιλαμβάνει τους φυσικούς πόρους και τους δημοσιονομικούς κινδύνους της χώρας, πρέπει να διενεργείται με σύνεση και με γνώμονα την εξασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας.»

- ♦ Αρχή της οικονομικότητας (principle of economy)
 - ♦ Αρχή της αποδοτικότητας (principle of effectiveness)
 - ♦ Αρχή της αποτελεσματικότητας (principle of efficiency)
- } 3 E's

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

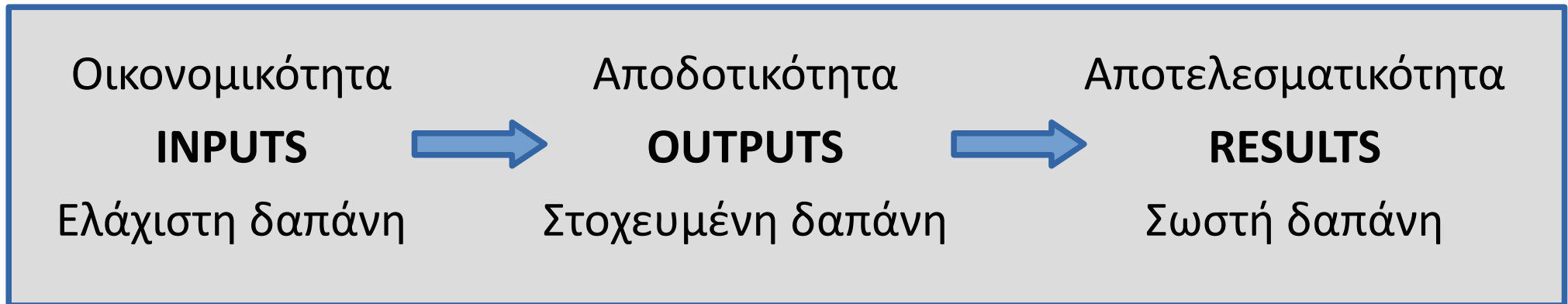
Γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου

- **Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης**
 - ♦ **Αρχή της οικονομικότητας (principle of economy):**
«τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των κυβερνητικών πολιτικών πρέπει να διατίθενται έγκαιρα, στην ενδεδειγμένη ποιότητα και ποσότητα, με την ελάχιστη δημοσιονομική επιβάρυνση και με τη χρήση των αναγκαίων μόνο διοικητικών πόρων»
 - ♦ **Αρχή της αποδοτικότητας (principle of effectiveness):**
«πρέπει να τηρείται η βέλτιστη δυνατή σχέση μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και των επιτυγχανόμενων αποτελεσμάτων»
 - ♦ **Αρχή της αποτελεσματικότητας (principle of efficiency):**
«ελέγχεται η επίτευξη των συγκεκριμένων αντικειμενικών στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν εκ των προτέρων οριστεί.»

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

Γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου

- Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

Γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου

- Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης
 - ♦ 3 E's
 - Αρχή της οικονομικότητας (principle of economy)
 - Αρχή της αποδοτικότητας (principle of effectiveness)
 - Αρχή της αποτελεσματικότητας (principle of efficiency)
 - ♦ Τάση επέκτασης σε 6 E's
 - Equity
 - Environment
 - Ethics

Γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου

- **Αρχή της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας**

«Η Κυβέρνηση είναι υπεύθυνη και λογοδοτεί στη Βουλή για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών της Γενικής Κυβέρνησης. Όλοι οι υπάλληλοι και οι λειτουργοί που συμμετέχουν στη δημόσια διαχείριση σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, ασκούν τις αρμοδιότητές τους, με σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας και της βιωσιμότητας των οικονομικών της Γενικής Κυβέρνησης.»

- **Αρχή της διαφάνειας**

«Σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας, όλοι οι λειτουργοί και οι φορείς που διαχειρίζονται πόρους της Γενικής Κυβέρνησης έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την έγκαιρη πληροφόρηση, οικονομικής ή άλλης φύσης, που σχετίζεται με τη διαχείριση της δημοσιονομικής πολιτικής, ώστε να καθίσταται εφικτός ο αποτελεσματικός δημόσιος έλεγχος της άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής και της οικονομικής κατάστασης του Δημοσίου, εκτός και αν η δημοσιοποίηση των πληροφοριών θα έβλαπτε ουσιωδώς την εθνική ασφάλεια, άμυνα ή τις διεθνείς σχέσεις της Ελλάδας.»

Γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου

- **Αρχή της ειλικρίνειας**

«Σύμφωνα με την αρχή της ειλικρίνειας, κάθε οικονομική και δημοσιονομική πρόβλεψη που παρέχεται σε οποιαδήποτε έγγραφα ή εκθέσεις που καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, πρέπει να στηρίζεται, στο βαθμό που είναι ευλόγως και πρακτικώς δυνατό, σε πραγματικά στοιχεία, σε αποφάσεις που έχει ήδη ανακοινώσει η Κυβέρνηση, σε άλλες προβλέψεις ή εκτιμήσεις που θεωρούνται εύλογες, καθώς και να έχουν ληφθεί υπόψη όλα τα ενδεχόμενα και οι κίνδυνοι που δύνανται να έχουν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις.»

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

ΕΣ Κλιμάκιο Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών – Πράξη 270/2016

II.B. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες σύμφωνα με την αρχή της οικονομικότητας (βλ. άρθρα 1 ν.2362/1995, Α'247, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 ν.3871/2010, Α' 141, και ήδη άρθρο 33 ν.4270/2014, Α' 143) ως μερικότερης εκδήλωσης της γενικής αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, η οποία επιβάλλει την εκπλήρωση των σκοπών των Ο.Τ.Α. με την ελάχιστη επιβάρυνση του προϋπολογισμού τους (Ε.Σ. πράξ. Ι Τμ. 45/2011), συνάγεται ότι με αιτιολογημένη απόφαση της Δημαρχιακής (ήδη Οικονομικής) Επιτροπής επιτρέπεται η ανάθεση σε δικηγόρο του χειρισμού μεμονωμένων εξώδικων ή δικαστικών υποθέσεων του Δήμου, μόνο όταν δεν έχει προσληφθεί δικηγόρος με μηνιαία αντιμισθία ή αυτός που έχει προσληφθεί δεν έχει δικαίωμα να παρίσταται σε ανώτατα δικαστήρια ή πρόκειται για υποθέσεις που έχουν ιδιαίτερη σημασία ή σπουδαιότητα για τα συμφέροντα του Δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική προστασία των συμφερόντων του. Σε περίπτωση ανάθεσης των νομικών υποθέσεων ενός Δήμου σε εξωτερικό δικηγόρο, οφείλεται κατ' αρχήν σε αυτόν για την παροχή των υπηρεσιών του η προσδιοριζόμενη, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα περί Δικηγόρων που ισχύουν κάθε φορά, αμοιβή, ενώ για την εξώδικη ή δικαστική αντιμετώπιση νομικών ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία ή σπουδαιότητα και απαιτούν ...

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

ΕΣ Κλιμάκιο Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών – Πράξη 270/2016

II.B. ... εξειδικευμένη νομική γνώση ή εμπειρία, η δικηγορική αμοιβή δεν αποκλείεται να καθορίζεται με πλήρως αιτιολογημένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου καθ' υπέρβαση των ελάχιστων νόμιμων δικηγορικών αμοιβών, που ενδεχομένως ισχύουν, ωστόσο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα εύλογα, κατά περίπτωση, όρια που υπαγορεύουν οι αρχές της χρηστής διοίκησης και της συνετούς διαχείρισης του δημόσιου χρήματος, δηλαδή δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο της δαπάνης, το οποίο κρίνεται αναλόγως των ειδικών περιστάσεων και επιβάλλει την επιλογή όχι απλώς των πρόσφορων, αλλά των απολύτως αναγκαίων μέσων για την θεραπεία της λειτουργικής ανάγκης του οικείου φορέα (βλ. Ε.Σ. πράξη I Τμ. 29/2016). Προκειμένου δε, να καθίσταται εφικτός ο δικαστικός έλεγχος της τήρησης των ανωτέρω περιορισμών, στο πλαίσιο του προληπτικού ελέγχου νομιμότητας των δαπανών, ο οποίος αποσκοπεί και στον δημόσιο έλεγχο χρήσεως των κονδυλίων από τις Αρχές, κατ' εφαρμογή των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και της διαφάνειας, ως ειδικών όρων δημοσιονομικής νομιμότητας, πρέπει να προκύπτει με σαφήνεια από τα στοιχεία του φακέλου ότι οι αρμόδιοι φορείς προέβησαν στις απολύτως αναγκαίες δαπάνες για την εκπλήρωση του δημοσίου σκοπού που τους έχει ανατεθεί, ...

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

ΕΣ Κλιμάκιο Προληπτικού Ελέγχου Δαπανών – Πράξη 270/2016

II.B. ..., ενόψει ιδίως των δικαστικών ενεργειών οι οποίες πρόκειται να διενεργηθούν, των εξειδικευμένων νομικών γνώσεων ή της εμπειρίας που τυχόν απαιτείται, των πρωτότυπων νομικών ζητημάτων που ενδεχομένως ανακύπτουν, του δυσεπίλυτου χαρακτήρα της οικείας υπόθεσης και της σπουδαιότητας αυτής για τα συμφέροντα του Δήμου (Ε.Σ. I Τμ. 22/2015, Κλιμ. Προλ. Ελ. Δαπ. στο I Τμ. 62/2016, 334/2015, 315/2014). Επιπλέον, από τις ως άνω διατάξεις συνάγεται ότι δεν είναι νόμιμη η παροχή εντολής σε δικηγόρο για το χειρισμό «όλων» γενικά των νομικών υποθέσεων ορισμένου δήμου για «αόριστο» χρονικό διάστημα, εφόσον υφίστανται θέσεις δικηγόρων με πάγια αντιμισθία, παρά μόνο η ανάθεση σ' αυτόν συγκεκριμένων υποθέσεων (Ε.Σ. πρ. I Τμ. 3/2015, 79/2010).

VII. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η εντελλόμενη δαπάνη δεν είναι νόμιμη, και, επομένως, τα ελεγχόμενα χρηματικά εντάλματα πληρωμής δεν πρέπει να θεωρηθούν.

Για τους λόγους αυτούς

Αποφαίνεται, ότι τα και .., οικονομικού έτους 2016, χρηματικά εντάλματα πληρωμής του Δήμου, συνολικού ποσού 239.544,81 ευρώ, δεν πρέπει να θεωρηθούν.

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

ΕΣ 4/2020

2. ... Και ναι μεν ο δικαστικός έλεγχος τήρησης της αρχής της ισότητας είναι έλεγχος ορίων (οριακός), καταλείποντας ευρύτατα περιθώρια επιλογών στον κοινό νομοθέτη, ακόμη περισσότερο μάλιστα κατά τη ρύθμιση μισθολογικών ζητημάτων του Δημοσίου, πλην όμως η διάταξη της παρ. 13 του άρθρου 25 του ν. 4354/2015, εισάγουσα ρύθμιση μη συνδεόμενη με αξιολογικά κριτήρια συναπτόμενα με την προσωπική αξία και ικανότητα των μετατασσόμενων υπαλλήλων, είναι προδήλως αυθαίρετη, συνιστά χαριστικό μέτρο, άγουσα στην ενιαία μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες και κατά συνέπεια στην έκδηλα άνιση μεταχείρισή τους, κατά παράβαση των αρχών της ισότητας και της αξιοκρατίας καθώς και της ανάγκης διασφάλισης συνθηκών ευγενούς άμιλλας μεταξύ αυτών, συνιστώντας περαιτέρω, κατά παράβαση της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, αδικαιολόγητη και συνεπώς ανεπίτρεπτη επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού (άρθρα 79 και 80 του Συντάγματος). Συνεπώς, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής κατά τη μισθολογική κατάταξη υπαλλήλου, μετά την μετάταξή του από κατώτερη σε ανώτερη (εκπαιδευτική) κατηγορία.

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

ΕΣ 751/2021

13. Επειδή, ο αιτών, περαιτέρω, προβάλλει ότι η .../28.9.2015 προκήρυξη για την πλήρωση της επίδικης θέσης έχει εκδοθεί κατά παράβαση τόσο του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου/2011 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδος, Β' 2354), όσο και της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των Ο.Τ.Α.. Τούτο δε, διότι θέτει ως τυπικό προσόν των υποψηφίων ο επιλεγόμενος να είναι δικηγόρος παρ' Εφέταις, ενώ όπως η επιλεγείσα, η οποία όμως παρανόμως επελέγη, καθόσον η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 5 του Οργανισμού προβλέπεται ότι ο δικηγόρος εκπροσωπεί τον Δήμο σε νομικές υποθέσεις εντός και εκτός δικαστηρίων καθώς και ενώπιον διοικητικών αρχών για την προάσπιση των συμφερόντων του, έχει την έννοια ότι οφείλει να παρίσταται ενώπιον όλων των δικαστηρίων συμπεριλαμβανομένων και των ανωτάτων και, συνεπώς, ότι, πρέπει να κατέχει ως τυπικό προσόν την ιδιότητα του δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω. ...

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

ΕΣ 751/2021

13. ... Επομένως, νομίμως τέθηκε ως τυπικό προσόν για την πλήρωση της επίδικης θέσης η ιδιότητα του δικηγόρου παρ' Εφέταις και νομίμως από την άποψη αυτή επελέγη η παρεμβαίνουσα, ενώ, εξάλλου, δεν αποκλείστηκε η δυνατότητα ο υποψήφιος δικηγόρος να έχει την ιδιότητα δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω (ΣτΕ 3234/2015, 4850/2013, 1178/2006) και, για τον λόγο αυτόν, ο αιτών, δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, δεν αποκλείσθηκε από τη διαδικασία επιλογής. Συνεπώς, ο εξεταζόμενος λόγος ακυρώσεως, κατά το μέρος, που με αυτόν προβάλλονται τα αντίθετα, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, ενώ, κατά το μέρος που προβάλλεται παράβαση τής αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των Ο.Τ.Α., είναι απορριπτέος ως προβαλλόμενος εκ συμφέροντος τρίτου.

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

ΕΣ 751/2021

15. Ο φάκελος και το σχέδιο της συμπληρωματικής σύμβασης υποβλήθηκαν προς άσκηση προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας και εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη πράξη. Με αυτή κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου της 1ης συμπληρωματικής σύμβασης, διότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 132 και 156 του ν. 4412/2016, δεν προκύπτει επαύξηση των εργασιών του υποέργου [4] με συμπληρωματική ή τροποποιητική σύμβαση, κατά συνέπεια, το αντικείμενο της συμπληρωματικής σύμβασης είναι ίδιο με αυτό της αρχικής σύμβασης, αφού πρόκειται για υπηρεσίες που επικαλύπτονται, με περαιτέρω συνέπεια την παραβίαση της αρχής της οικονομικότητας και της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Γενικές αρχές δημοσιονομικού σχεδιασμού

- Σκοπός: Διέπουν το δημοσιονομικό σχεδιασμό σε πολυετή ορίζοντα, σε συμμόρφωση με τους μεσοπρόθεσμους δημοσιονομικούς στόχους (άρθρο 34 επ. ΝΔΛ)
- Αρχές
 - ♦ Κανόνας δημοσιονομικής θέσης
 - ♦ Κανόνας χρέους
 - ♦ Κανόνας πορείας προσαρμογής

Γενικές αρχές του δημοσιονομικού δικαίου

Γενικές αρχές δημοσιονομικού σχεδιασμού

- **Κανόνας δημοσιονομικής θέσης**

«Η δημοσιονομική θέση της Γενικής Κυβέρνησης (κατά ΕΣΟΛ) πρέπει να είναι ισοσκελισμένη ή πλεονασματική.»

- *♦ ΕΣΟΛ: Ευρωπαϊκό Σύστημα Ολοκληρωμένων Οικονομικών Λογαριασμών (European System of Integrated Economic Accounts, ESA)*

- **Κανόνας χρέους**

«Όταν ο λόγος του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε τιμές αγοράς υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 60%, η διαφορά σε σχέση με την τιμή αναφοράς πρέπει να μειώνεται, ως κριτήριο αξιολόγησης, κατά ένα εικοστό ετησίως κατά μέσο όρο.»

- **Κανόνας πορείας προσαρμογής**

«Το ετήσιο διαρθρωτικό ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης πρέπει να συγκλίνει προς το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο.»

Γενικές αρχές δημοσιονομικού σχεδιασμού

- Ορισμοί (άρθρο 14 ΝΔΛ)
 - ♦ **Ετήσιο διαρθρωτικό ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης:** το έλλειμμα ή το πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης για το έτος, προσαρμοσμένο κυκλικά, χωρίς έκτακτα και προσωρινά μέτρα, εκφραζόμενο ως ποσοστό του ΑΕΠ σε τιμές αγοράς.
 - ♦ **Γενική Κυβέρνηση:** περιλαμβάνει τρία υποσύνολα, εφεξής αποκαλούμενα υποτομείς:
 - της Κεντρικής Κυβέρνησης,
 - των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και
 - των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)

- Επεξήγηση:

Διαρθρωτικό ισοζύγιο (Structural Balance) = κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο (Cyclically Adjusted Balance): ισοζύγιο προσαρμοσμένο ώστε να μην λαμβάνονται υπόψη προσωρινά ή κυκλικά οικονομικά φαινόμενα